

KOMPLEKSAN,
ZBUNJUJUĆI,
NEPRIMETAN,
UZBUDLJIV I...
SLABO POZNAT !

AUTIZAM

Sve što su porodice osoba
sa autizmom oduvek želele
da vam kažu, a da nikada
nisu imale priliku !

autisme
GENÈVE

Autisme Genève je terensko udruženje, osnovano u Ženevi 2007. godine na poticaj roditelja.

Udruženje obuhvata više od 500 članova (autističnih osoba, porodica i stručnjaka te problematike), i njegova vizija je svet koji uključuje i štiti sve vrste osoba, koji razliku prihvata sa dobronamernošću, i koji se prilagođava potrebama osoba koje zahtevaju pomoć i zaštitu.

Misija udruženja je sledeća :

- Učiniti sve da bi se osobe sa autizmom što bolje uklopile u društvo ;
- Upoznati širu javnost s karakteristikama autizma ;
- Saslušati probleme autističnih osoba i njihovih porodica, dati im informacije o autizmu, i zalagati se za ostvarivanje njihovih prava ;
- Ponuditi obuku stručnim licima, kako bi pomoć svakoj autističnoj osobi posebno bila zagarantovano odgovarajuća ;
- Pružiti porodicama sve informacije i materijale koji će im pomoći da razumeju i podrže svoje dete što je bolje moguće.

Za sve informacije, obratite nam se na :
secretariat@autisme-ge.ch

Ajnštajn, Bil Gejts, Glen Guld, toliko primera poznatih ličnosti za koje se sumnja da imaju autizam. U drugoj krajnosti, susrećemo se sa detetom koje je izolovano u svom ćutanju i njiše se okrenuto zidu... Između ta dva ekstrema postoji ceo niz raznih slučajeva. Svet u kome su autistične osobe neslućeni, gotovo obični ljudi... I vaš pomalo povučeni kolega s posla, i komšija koji vas nerado pozdravlja, ili čak školski drug vašeg deteta koji deluje pomalo razuzdano, svi su oni možda autistične osobe!

Jedna osoba od sto rađa se sa autizmom. Tačnije, kada govorimo o smetnjama iz spektra autizma (TSA), koristimo termin «autistična osoba».

Šta je zajedničko svim tim osobama?

Svi imaju:

- poteškoće u razumevanju i usvajanju socijalnih veština neophodnih za život u društvu ;
- veliku osetljivost na pokrete, dodire, zvukove, na svetlost i na ukus ;
- specifične senzorne ili intelektualne interese ;
- veliku potrebu za rutinom ;
- u mnogim slučajevima velike poteškoće da vladaju svojim osećanjima, poteškoće da razumeju i da se prilagode nepredvidivom i često nelogičnom ponašanju osoba koje nemaju autizam !

Osobe sa autizmom nisu bolesne, a još manje su zarazne !

Varate se, ako mislite da je autizam bolest. Dete se rađa autistično i ostaje autistično celog svog života. Autizam je neurorazvojni poremećaj sa genetskim komponentama koje uzrokuju netipičan razvoj mozga.

U većini slučajeva, rano otkrivanje i određeno praćenje i tretmani mogu pomoći da osobe sa autizmom naprave veliki napredak i lakše pronađu svoje mesto u društvu. Na nama je da ih bolje prihvatimo !

Kad zvuk fena postane pravo mučenje...

Kada vidite dete kako stavlja ruke na uši da se zaštiti od buke, verujte da ono čak i bezopasni zvuk fena može zaista doživeti kao fizički bolan napad. Ta vrsta preterane osetljivosti nije retka pojava, i objašnjava određena neočekivana ponašanja.

Preosetljivost na buku može učiniti običnu buku nepodnošljivom, dodir majice na koži može se doživeti kao dodir šmirgle. Svi ovi stimuli nervnog sistema mogu postati vrlo stresni i iscrpljujući. U drugoj krajnosti, hiposenzitivnost može stvoriti potrebe stimulacija koje mogu dovesti do samopovređivanja.

Mnoge autistične osobe govore, i imaju šta da vam kažu !

Često pogrešno mislimo da osobe sa autizmom ne govore, a to nije tačno ! Većina ljudi sa autizmom razvija govor. Nekoj deci je potrebna podrška da nauče da govore, i govoriće kasnije nego što se očekivalo. Intonacije će se razlikovati, greške u konstrukciji rečenica ili prisustvo retko korišćenih reči ponekad će stvoriti utisak da osoba ne govori svoj maternji jezik. A treba i napomenuti da osobe koje nemaju govor nemaju uvek intelektualne smetnje.

Što je previše, previše je !

Ako mislite da je dete koje se valja po podu u supermarketu, jer majka odbija da mu kupi pitu od jagoda, zaista nepodnošljivo i bezobrazno, dobro razmislite: možda je autistično. Ono možda u svojoj glavi tumači situaciju na sasvim drugi način i zamišlja da je nepravедno kažnjeno, i da više nikada neće jesti pitu od jagoda. Situacija koja nam se čini trivijalnom možda za njega uopšte nije. Hiperstimulirajuće okruženje supermarketa dodatno pojačava njegovu reakciju.

Prepoznati, razumeti i uzeti u obzir emocije drugih, nije tako lako !

Čak i za takozvane „neurotipične“ (neautistične) ljude, proniknuti i tumačiti emocije, i njima upravljati, nije uvek lako ! Za nekog sa autizmom to je kao kineski jezik. A i kineski bi često lakše savladali ! Manifestacije naših emocija mogu im se činiti potpuno iracionalnim. Dete sa autizmom biće tužno kad vidi mamu kako plače od smeha, i neće uopšte izraziti saosećanje kad vidi kako mu drugarica jeca, samo zato što to ne razume. Isto tako, brige njihovih najmilijih mogu dirnuti ljude sa autizmom, ali oni ne znaju kako da pokažu svoju solidarnost.

Problem društvenih konvencija ...

Neki ljudi sa autizmom mogu pokazivati slab interes za osobe oko sebe, dok su drugi vrlo društveni. Ali čak i ovi poslednji mogu imati velike poteškoće u razumevanju i usvajanju nepisanih društvenih pravila. Ta pravila, koja mi gotovo instinktivno usvajamo, osobe sa autizmom stiču samo po cenu dugog procesa učenja. Na kojoj daljini stajati od osobe s kojom razgovaramo ? Zašto pridržavati vrata da bi neka gospođa mogla da prođe ? Da li na "Zdravo, kako si ?" treba odgovoriti s kompletnim zdravstvenim izveštajem ili samo učtivim "Dobro sam, a ti ?"

A kako bi bilo da se jednostavno pridržavamo onog planiranog ?

Često strogo utvrđena rutina deluje umirujuće na osobe sa autizmom. Vole da znaju dnevni raspored aktivnosti i da mogu da se ravnaju u vremenu. Svaka i najmanja promena izaziva kod njih uznemirenost i stres, i zahteva veliki napor prilagođavanja. Informacije predstavljene u vizuelnom obliku (slike, pisane informacije) pomažu u smanjenju takvog stresa.

Ekstremno interesovanje za određene neobične teme !

Bez obzira na vrstu autizma, specifični interesi su veoma važni i mogu postati opsesivni. Specijalizovani mozgovi osoba sa autizmom zahtevaju detaljno poznavanje tema koje im zaokupljaju pažnju. Takođe često vole određene rituale i ponavljajuće radnje. Jedna osoba sa autizmom će znati sve o dinosaurima (i ne može podneti da neko pogreši u nekom detalju !), a druga će uživati slušajući jednu te istu pesmu 1000 puta, a da se ne umori. Ukoliko navedete obožavatelja japanske istorije 17. veka na njegovu omiljenu temu, u stanju je da satima oduševljeno razgovara s vama o toj temi, ne primećujući vaš umor !

Autizama ima koliko i autističnih osoba !

Svako ljudsko biće je jedinstveno, i osoba sa autizmom ne može da se svede samo na svoju neuronsku specifičnost. Ona ima svoju ličnost, interese, radosti i tuge. Autizam obuhvata veliku porodicu ljudi. Simptomi i znaci poremećaja ispoljeni su u različitom stepenu i obliku kod različitih osoba, od blagih do vrlo teških i onesposobljujućih. U svakom slučaju, identifikovanje autizma omogućava nam da bolje razumemo osobenosti ponašanja autistične osobe, da bismo bili u stanju da joj pokušamo dati ključeve našeg neurotipičnog sveta u kome se ona tako nelagodno oseća.

Ljudi sa autizmom vide stvari drugačije od nas, bacaju novo svetlo na naše postojanje i otvaraju nam oči.

Čovek lako i brzo pleto odbacuje razliku, a ona je upravo često sinonim velikog bogatstva! Pozivamo vas da otkrijete i prihvatite ovu neurorazvojnu razliku !

Ovu brošuru za bolje razumevanje autizma realizovalo je udruženje Autisme Genève.

autisme-ge.ch

Stavlja se na raspolaganje bilo kojoj osobi ili organizaciji za besplatnu distribuciju pod licencom CC BY-NCND 4.0 license.

Da biste podržali udruženje Autizam Genève, možete :

- postati član:

www.autisme-ge.ch/devenir-membre/

- donirati na naš račun :

IBAN CH0900 788 0000 5044 2699

Koncepcija: Elvira David Coppex

Ilustracije: Tom Tirabosco

Dizajn: Raoul de Bazignan

Prevod na srpski jezik: Nevena Ljubislavljević

Ova je brošura realizovana je zahvaljujući podršci

autisme

GENÈVE

Autisme Genève
Rue de Villereuse 7
1207 Genève
Suisse

autisme-ge.ch